

RECORDPOGING

Er staat weer een nieuw schaakrecord aan te komen, althans, als de recordpoging slaagt. Het gaat om het record simultaanschaak. Dat staat nu nog op naam van Gert-Jan Ludden. Hij speelde dertig uur lang tegen in totaal niet minder dan 687 tegenstanders. Hij behaalde een score van 84 procent. Dat record moet eraan, vindt Bas van Roosmalen. Komend weekeinde gaat hij in Deventer een poging doen het record te verbeteren. De 27-jarige Van Roosmalen is al volop in training voor zijn recordpoging, wandelt veel en doet buikoefeningen om zijn overgewicht kwijt te raken. Hij heeft ook al een keer een lange simultaan gegeven, eentje van zestien uur waarbij in totaal 300 personen achter de borden plaatsnamen. Van Roosmalen won 298 van die 300 partijen. Hij heeft zich ook al verdiept in enkele details om op alles voorbereid te zijn. De ideale hoogte van de tafels is 115 cm en het beste is, zo heeft hij ontdekt, om linksom te lopen. Dat is allebei beter voor de rug, die natuurlijk niet te zwaar belast mag worden tijdens de lange tocht langs de borden.

De vereniging VSM uit Maastricht vierde het 30-jarig bestaan en kreeg

Diagram 1

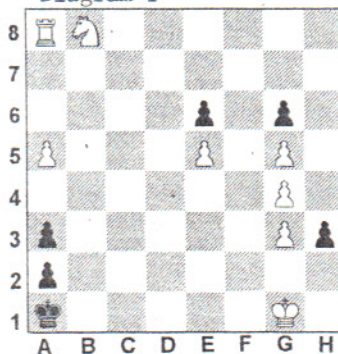

Diagram 2

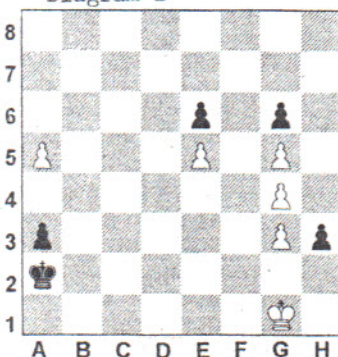
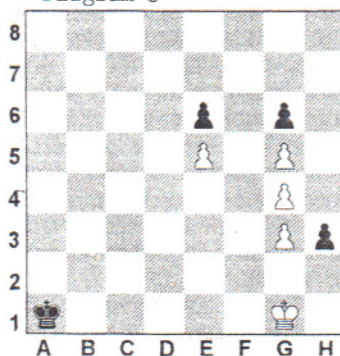

Diagram 3

ter gelegenheid daarvan een jubileumprobleem aangeboden door een van haar leden, de bekende eindspelcomponist Jan van Reek. In DIAGRAM 1 de probleemstelling. De opdracht is: wit begint en houdt remise. De oplossing staat in deze rubriek.

Ook tijdens de 'gewone' wekelijkse clubavonden komt fraai schaak op de borden. In Schaesberg zorgt de plaatselijke coryfee Sjaak Bakker, in bepaalde kringen ook wel bekend als Vluggie Sjaakmaker, regelmatig voor euforie en staande ovaties in de schaakzaal. Nou, daar was in zijn partij tegen Jo Louppen alle reden toe. Kijk maar eens hoe hij hier, met wit spelend, de partij al vrij vlot beslist. We komen in de partij na 16 zetten.

Zie DIAGRAM 5, de stelling na 16....Lb7. Nu volgt:
17.dxe6 Lxf3 18.Txd8+ Dxd8
19.e7+ en zwart geeft op.

Oplossing eindspel Van Reek.

1.Pa6

(na 1.Pc6 staat het paard in de weg)
1....Kb2 2.Tb8+ Kc3 3.Tc8+ Kd2

4.Tc2+

(als wit niet offert, promoveert zwart met schaak)

4....Kxc2 5.Pb4+! Kb2 6.Pxa2 Kxa2

(ZIE DIAGRAM 2)

(Na een afwikkeling begint een pionnenrace in de tweede fase van een ultramoderne eindspelstudie)

7.a6 Kb2 8.a7 a2 9.a8D a1D+
10.Dxa1+ Kxa1

(ZIE DIAGRAM 3)

(Aan het begin van de derde fase staat de zwarte koning gunstig geposteerd in het pionneindspel)

11.Kh2 Kb2 12.Kxh3 Kc3 13.Kg2 Kd4 14.Kf3 Kxe5 15.Ke3

(wit heeft de oppositie bereikt)

15....Kd5 16.Kd3 e5 17.Ke3 e4

18.Kf4!

(een bekende wending is 18.Ke2?

Kd4 19.Kd2 e3+ 20.Ke1 Kd5 21.Kd1

Ke5. Een driehoekje brengt wit in

tempodwang. 22.Ke1 Kd4 23.Ke2

Ke4 24.Ke1 Kf3 25.Kf1 Kxg3 en

wint.)

18....Kd4 pat.

(ZIE DIAGRAM 4)

Spreuk van de week:

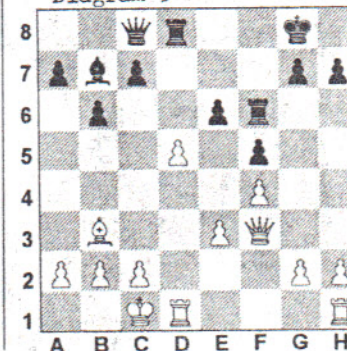
'Schaken is in het algemeen voor 50% een mengsel van allerlei spelen, voor 30% kunst en voor 20% wetenschap. Maar bij mij is het percentage kunst hoger'.

(M.Najdorf)

Diagram 4

Diagram 5

PRETTIGE PARTIJ

Bij uitgeverij Podium in Amsterdam is een boek verschenen van Errit Petersma onder de titel "Prettige partij", een boek over de mens achter de schaker, met zijn hebbelikheden, zijn gedrag en taalgebruik, passie en driften. Geen boek met reeksen zetten, diagrammen of schaaktechnische analyses, maar met liefdevolle impressies, anecdotes en milde spot. Waarom kunnen schakers zo moeilijk tegen hun verlies? Waarom komen ze zo vaak in tijdnood? Wat kenmerkt de echte schaker? Wat is clubliefde? Wat is de enige zet? Schrijver Petersma houdt van de schaakwereld waar hij al vele jaren in doorbrengt en weet op die vragen antwoorden te geven in zijn boek dat soms met een glimlach en soms met een schaterlach gelezen kan worden. Petersma was voorzitter van een Amsterdamse schaakclub, vervolgens van een regionale bond, en momenteel is hij bestuursvoorzitter van het Max Euwe Centrum in Amsterdam.

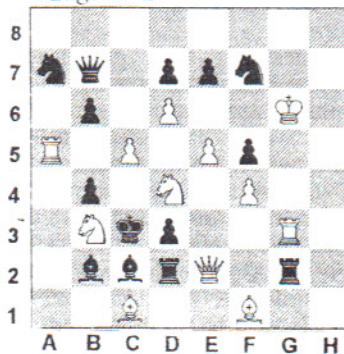
Uit dit boek volgt hier het hoofdstuk onder de kop 'Schakerstaal'.

Mijn schaakvriend Van Ede verlaat zijn bord en wandelt naar mij toe. 'Ik heb onnodig een pion verloren.' Ik denk na over het woordje 'onnodig'. Kan je een pion 'nodig' verliezen? Iets kan nodig zijn, zoals een reparatie aan je fiets of de gang naar de wc. Er zijn zaken die je dringend nodig hebt: een inktpatroon voor je printer, geld, een borrel. Ik zal voor het onnodige zorgen? Het hoogonnodige is aanwezig. Wat een onzin. Onnodig, het is een mild woord.

Schaken is een spel op leven en dood. Halfdood bestaat niet. Dat merk je ook aan het jargon. De tegenstander staat nooit verloren,

Diagram 2

maar altijd 'totaal verloren'. Hij staat niet 'geprakt', maar 'helemaal geprakt', als hij al niet is 'aangestamppt' of 'geplet'. Op een simpele vraag kun je in de wandelgangen van een schaaktoernooi een oorlogszuchtig antwoord krijgen. 'Tegen wie speel je?' 'Tegen Kordijk, de idioot. Ik snij 'm z'n strot af.' 'Hoe sta je?' 'Ik stamp hem door zijn vlag.' Een ten dode opgeschreven pion heet een 'lijkje'. Wanneer de dame staat aangevallen, dan 'hangt' zij. Deze opmerkelijke grofheid tref je in het taalgebruik van korfballers of beoefenaren van het jioe-jitsoe niet aan. Feiten zijn wapenfeiten. De tegenstander als vijand.

Aan het einde van een clubavond ben ik graag getuige van de analyse na afloop van een partij. Gedurende het 'post mortem' vliegen de vermaelikheden immers over en weer, alsof de stilte die tijdens het spelen heeft geheerst, moet worden weg gekletst. Een alternatieve zet wordt weerlegd: 'Precies, daarom deed ik 't anders.' Een andere mogelijkheid wordt geopperd: 'Helemaal fout.' 'Dat lijkt me niet im Geiste der Partie.' 'Heb ik over nagedacht en afgekeurd.' Die ongegeneerde zwart-wittaal klinkt als muziek in mijn

oren, niet dat gegoochel met vermoedelijk en wellicht, enerzijds en anderzijds of nader onderzoek is gewenst.

(wordt volgende week vervolgd)

In DIAGRAM 1 een moment uit Smyslov-Vasiukov, Moskou 1961. Met een geestige wending kan wit het vege lijf redden. Hoe? (de oplossing staat achteraan).

Als eerbetoon aan Ingrid Regout die na elf jaar is gestopt als secretaris van de Maastrichtse vereniging MSV, heeft Dirk Couprie een schaakprobleem gecomponeerd. De oplossing ervan resulteert na vijf zetten in mat, waarbij de initialen I en R van Ingrid Regout op het bord verschijnen. Vanwege haar afscheid leek het de probleemcomponist wel toepasselijk er een dame-offer in te verwerken! Zie DIAGRAM 2, de probleemstand. De opgave luidt: wit geeft mat in vijf zetten.

De oplossing is: 1.Lc1xd2+ Kc3-c4, 2.De2xd3+ Lc2xd3, 3.Lf1xd3+ Kc4-d5, 4.c5xb6+ Pa7-b5, 5.Ta5xb5 mat.

In DIAGRAM 3 de slotstand waarin de letters I en R worden uitgebeeld.

Zondag houdt de vereniging Hoensbroek/Max Euwe haar 10e jeugdtoernooi, meetellend voor de Jeugd Grand Prix Limburg.

Oplossing Smyslov-Vasiukov: 1.Th5+ gxh5 2.Dd6+ Dg6 3.Df8+ Dg7 4.Dd6+ Dg6 en remise door eeuwig schaak.

Spreek van de week:

'Met schaakgodin Caïssa is het als met Cleopatra: leeftijd heeft geen vat op haar schoonheid.'

Diagram 1

Diagram 3

SCHAAKLAND

Kirsan Iljoemzjinov (36) is herkozen als president van de wereldschaakbond FIDE. Wat voor vlees hebben we in de kuip met deze steenrijke man? Is hij een wel-doener? Of een wolf in schaapskleren? Er wordt zeer verschillend over hem gedacht. Binnen de Russische deelrepubliek Kalmukkië waar hij president van is, wordt hij door een groot deel van de bevolking op handen gedragen. Critici vertrouwen hem echter niet en beweren dat hij de hand heeft gehad in de moord op een journaliste die had geschreven over corruptie en verkiezingsfraude.

Ook binnen de schaakwereld wordt verschillend geoordeeld. De ene groep vertrouwt hem niet. Anderen lopen met hem weg. Weer anderen maakt het niets uit, want hij geeft tenslotte miljoenen aan de schaaksport. Zondag zendt de VPRO televisie een documentaire uit over Iljoemzjinov en zijn plannen. Zoals zijn plan voor de oprichting van City Chess, een onafhankelijke schaakstaat met een eigen parlement en een gekozen koning. De titel van de documentaire is daarom: 'Wie wordt de koning van Schaakland?' De documentaire begint zondag om 21.10 uur op Nederland 3 en duurt ongeveer een uur.

Zoals vorige week beloofd, volgt hier deel 2 van 'Schakerstaal' van Errit Petersma:

Schakers zijn uiteraard niet louter houwdegens met ruwe teksten. Er kan ook een pesterige vorm van ironie worden gebruikt. 'Lijkt me een minder goede zet.' (Blunder) 'Ziet er aardig uit.' (Slaat nergens op) 'Interessant.' (Belachelijk) De glimlach

of de grijns die ze bij het uitspreken van zulke zinnen op hun gezicht voelen, daar houden schakers van. Natuurlijk, er zijn ook aimabele mensen, schakers die niet alleen goed tegen hun verlies kunnen, maar zich gedurende het analyseren van een partij bovendien minzaam, genuanceerd, ja bijna onpartijdig over wederzijdse mogelijkheden en kansen wensen uit te laten. Zulk taalgebruik kan trouwens ergerlijke vormen aannemen. 'Inderdaad, heel leerzaam.' 'U heeft verdiend gewonnen.' De tegenstander als vriend.

Ik heb een voorkeur voor het woordenspel van schaakmaatjes. Ze kennen elkaar door en door: elkaars openingsrepertoire, hun tactiek, de mimiek, de afleidingsmanoeuvres en hun bluff. Op de clubavond zoeken ze elkaars borden regelmatig op en bieden in de wandelgangen commentaar op elkaars stellingen. Onder vrienden heet een nieuwtje interessant en een weerlegging elegant. Hun taal lijkt warempel normaal.

De meest Bargoense taal wordt gebezigd door de verslaafden: de jonge schaakjunks, maar ook door de obsessievolle oude rotten, personen die elke dag in ons schaakcafé spelen, uren en urenlang, dikwijls tot en met sluitingstijd. Wanneer ze gedurende een snelschaakpartijtje hun tegenstander schaak zetten, roepen ze 'Kraak' of 'Schaats'. De zet a2 - a4 heet 'januari', a4 - a5 'februari'. Rond Pasen wordt een torenzet begeleid door de versregel 'Zie ginds komt de stoomboot'. Hun taal houdt het midden tussen met iemand anders en in jezelf praten, en slaat uiteindelijk nergens op. De dubbelzinnigheden van de taal zijn vervangen door elegante onzin. Ook door middel van taal creëert de schaker zijn eigen wereld, nadat de woorden van de gewone omgangstaal van hun knellende betekenis en

hun mogelijkheid tot manipulatie zijn verlost.

DIAGRAM 1 komt uit de partij Jonker-Van de Bersselaar. Zwart speelde 1...hxg4. Er was een betere zet. Welke? (oplossing staat achteraan).

In DIAGRAM 2 een openingsdrama. Zwart heeft Pf6 gespeeld. Een blunder. De partij is nog maar net begonnen en reeds nu beslist wit de partij. Hoe? (oplossing staat achteraan).

SV Gess houdt zaterdag in Sittard een jeugdschaaktoernooi.

Ook schakers kennen hun triathlon. Zwemmen, wielrennen, hardlopen? Nee, schakers houden het bij schaken, maar dan wel op drie verschillende manieren. Caïssa Geleen houdt vrijdag en zaterdag zo'n triathlontoernooi. Men speelt drie soorten schaak: vijf partijen rapid (bedenktijd 20 minuten per persoon per partij), twee langere partijen (één uur per persoon), en zeven partijen snelschaak (zeven minuten per persoon). Er is een speciale puntentelling. Een gewonnen lange partij levert acht punten op, een rapidpartij drie punten en een snelschaakpartij twee punten. Het toernooi vindt plaats in het Hubertushuis, Jan Willenstraat 1, Geleen.

Oplossing Jonker-Van de Bersselaar: Na 1...h4 2.Th6+ Kg8 3.Txh4 Th1+ 4.Kg3 Td3+ 5.Kf4 Txh4 had hij een toren meer gehad.

Oplossing openingsdrama: wit wint door 1.gxh7+ Pxd5 2.Lg6 mat.

Diagram 1

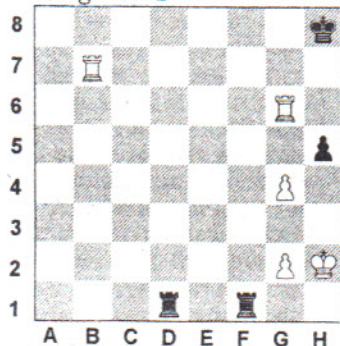
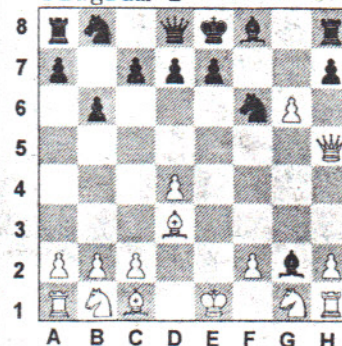

Diagram 2

SUBSIDIE

Heeft een schaakclub, net als andere (sport-)verenigingen, recht op subsidie van de gemeente? Om die vraag draait een geschil tussen de schaakvereniging Rochade en de gemeente Tilburg. De gemeente heeft jarenlang subsidie gegeven (25 gulden per jeugdlid per jaar) maar heeft onlangs de criteria aangescherpt. Een van die criteria is dat er sprake moet zijn van 'zodanige fysieke bewegingsaspecten dat spieren, longen, hart- en bloedvaten intensief worden gebruikt'. Althans dat vindt de gemeente. Dammen, biljarten, bridge, jeu de boules en schaken zijn hierdoor getroffen. Rochade heeft het er niet bij laten zitten en is tegen de beslissing van de gemeente in beroep gegaan bij de rechtbank in Breda.

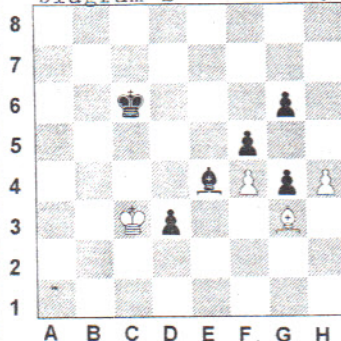
Rochade werpt tegen dat de schaakbond erkend wordt door het NOC*NSF en mogelijk zelfs een Olympische sport wordt. En schaken is bovendien natuurlijk een intensieve sport die goed is voor de geestelijke ontwikkeling. Rochade vindt het discriminatie dat bijvoorbeeld voetbalverenigingen wel subsidie wordt verleend.

Inmiddels zijn de partijen gehoord door de rechtbank en zeer binnenkort valt de uitspraak van de rechter te verwachten. Mocht die bepalen dat de gemeente geen subsidie hoeft te verstrekken, dan hoopt de club nog op een schadevergoeding. 'De gemeente heeft ons immers verplicht schaakleraren in dienst te nemen. We hebben er nu vier. Hun opleidingen hebben ons duizend gulden per leraar gekost. Dat geld zullen we dan graag terug', stelt de club.

Schaken niet subsidiëren. Ik vind het belachelijk. Schaken moet juist volop gestimuleerd worden. Het

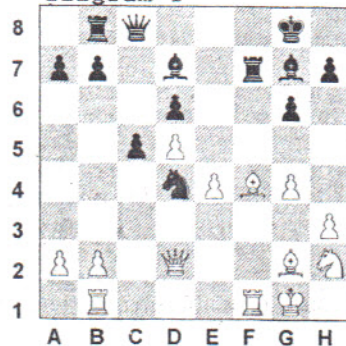
Diagram 2

bevordert tal van eigenschappen. Het is velen, jong en oud, aan te raden. Het is niet juist dat een gemeente alleen geld over heeft voor sporten waarbij het lichaam volop in beweging is. Schaken is trouwens ook zeer intensief. Ik herinner me hoe oud-minister en oud-burgemeester van Amsterdam Ed van Thijn het enkele jaren geleden zei toen ik een lang gesprek met hem had: „Het is een totaal-gebeuren waar je helemaal in opgaat en waarbij je elke denkcel en elke zenuw gebruikt. Het is de mooiste soort van totale krachtmeting die er bestaat. Het is als een machtsstrijd tussen twee olifanten die met de koppen tegen elkaar staan.” Hoort u het eens van een ander. Schaakvereniging DJC houdt zondag een snelschaaktoernooi in café 't Kempke, Smeetsstraat 16, Stein. Het speeltempo is zeven minuten per persoon per partij.

Zaterdag gaat Venlo op bezoek bij de Duitse partnervereeniging Schachgesellschaft 1868 Aljechin Solingen voor een vriendschappelijke wedstrijd. Ze krijgen een streektypische lunch aangeboden, daarna wordt er volop geschaakt en ten slotte is er nog een gezamenlijk diner. Beide verenigingen hebben al jaren intensief contact en een spelersuitwisseling. Hier volgen recente spelmomenten van twee Duitse spelers die bij Venlo I meespelen.

Diagram 1

Wit: R. Armada, Apeldoorn
Zwart: Uli Hoffmann, Venlo I
Zie DIAGRAM 1, de stelling na de 19e zet van wit.
Wit heeft zojuist een pion op f4 geslagen. Nu grijpt Uli Hoffmann zijn tegenstander naar de keel:
19... Txf4 20. Txf4 Lh6 21. Tbf1 Lb5 22. T1f2 Pe2+ 23. Txe2 Lxe2 24. Dxe2 Lxf4 en zwart staat een kwaliteit voor en heeft beslissend voordeel.

Wit: Markus Balduan, Venlo I
Zwart: M. Boel, Apeldoorn
DIAGRAM 2 toont de stand na de 49e zet van wit. Er staan ongelijke lopers op het bord, waardoor beide spelers er van overtuigd zijn dat de partij remise is. Ze besluiten dan ook tot een puntdeling. Maar achteraf toont Jürgen Dueball aan dat zwart op winst had kunnen spelen. Volgens hem had het als volgt kunnen lopen:
49... Kb5 50. Lf2 Ka4 51. Lg3 Ka3 52. Lf2 Ka2 53. Lg3 Kb1 54. Kd2 Kb2 55. Lf2 Kb3 56. Lg3 Kc4 57. Lf2 Lf3 58. Lg3 Kd4 59. Lf2+ Ke4 60. Lg3 Le2 61. Ke1 Kf3 62. Lh2 Kg2 en de witte loper gaat verloren.

In de opening kan zich soms al een catastrofe voordoen. Hier een voorbeeld daarvan. Zie DIAGRAM 3. Wit heeft zojuist h3 gespeeld. Zwart beslist daarop de partij door Pe3 te spelen. Hij wint de dame. Zou wit het paard op e3 slaan met fxe3, dan volgt Dh4+ g3 en Dxdg3 mat.

Spreek van de week:
'De domste mensen zijn het gelukkigst' (speler MSV)
'Maar ik ben heel gelukkig' (een clubgenoot)

Diagram 3

